

ՊԱՅՄԱՆՔ
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ԿԱՆԵԻԿ
Տարեկան վեցամսեայ
Կ. Պոլսոյ համար 6 մէհիտ 3 մէհ.
Գաւառաց 7 3 1/2

20
փարս

ՕՐԱԳԻՐ

20
փարս

ՊԱՅՄԱՆՔ
ՀԱՅՐԵՆԻԿԻ ՎԵՐԱՔԵՐԵԱՍՍ ՈՐ ԵՒ
Ե ԵԱՄԱԿ ԵՒ ՂՐՈՒՔԻՆ ԱԿՏՈՐ Է ՈւՂ-
ՂԵՂ ԱՌ ՏՅՈՐԵՆ-ԽԱՐԱԳԻՐ Կ. ՊՈԼԻՍ
ՊԱՍՅՐ ԱՆԻ ՃԱՄԱՌՆԻ ՔԻՆ 20 ՃԻՎԷ-
ԼԵԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ :

Direction du journal arménien
HAÏRÉNIK CONSTANTINOPLE
20—Bab-Aly djadéssi—20

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Gérant-Responsable
M. MELIKIAN

ՏԱՄԱՆԵՆԵՐՈՒԹՅՈՒՆ ՏԱՐԻ—ԹԻՒ 2024 ԶՈՐԵՔԵՐԹԻ 4 ՅՈՒՆԻՍ 1886 (Ն. Տ.) 16 ՅՈՒՆԻՍ

Կ. ՊՈԼԻՍ 3 ՅՈՒՆԻՍ

Ա. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն.

Ա. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն. ԵՒ ՍԱՄԱՐԵԱՆԻ ԽՆԴԻՐԸ

Կըսեն մեզ թէ ինչու չէք
քննադատեր ֆաղ. ժողովոյ պատ-
րաստած ելմտացոյցը, որ ենթադ-
րական հատոյթներու վրայ նոր
ծախքեր աւելցուցած է. և ինչ

Ելմտական կամ դրամական
խնդրոց վրայ շատ խօսած ենք,
շատ վիճած և բուռն ընդդիմու-
թիւններ յարուցած. սակայն օ-
գուտ շատ քիչ տեսած ենք կամ
բնաւ չենք տեսած:

Օրինակի համար, Պատրիար-
քարանի կեդրոնական անտուկին
վիճակին նկատմամբ շատ վէճեր
յարուցած եւ շատ սրտեր վիրա-
ւորած կամ վշտացուցած ենք.
սակայն մեր ձայնը մնացած է
ձայն բարբառոյ յանապատի. և
խել մը անօգուտ ծախքերն շա-
րունակուելուն հետ, խել մը օգ-
տակար և կենսական շահուց նը-
պատաւոր ծախքերն ալ զանց
առնուած են:

Մասնաւորաց քով գտնուած
կամ անոնց ձեռք գտնուած
դրամոց հաշուական խնդրոյն
գալով, կրնանք ըսել թէ քիչ մը
օգտակար եղած են մեր բողոք-
ներն ու դիտողութիւնները. քան-
զի հաշուաւորութեան սկիզբն ե-
ղաւ. իսկ դրամներն անոնց ձեռ-
քէն հանելու դժուարութիւնը կը
կենայ տակաւին. բայց այս մա-
սին եւս քալլ մ'առնուած կըր-
նանք նկատել. քանզի այդ պահ-
ուած գումարներն հետզհետէ
երեւան ելնելու վրայ են, որք
ազգին օգտակար բաներու պիտի
գործածուին:

Ինչ որ է. մեր գրելիքն աղքա-
ւին ելմտացոյցին վրայ է. ուստի
անցնինք այդ մասին. քանի մը
խօսք ընել:

Շատ լաւ կը յիշենք թէ երբ
Եռասուֆեան Տիգրան էֆէնտի,
1881ին, Պաշտօնական դրու-
թեամբ հաստատուել վարչու-
թեան ատենապետն էր, Ազգային
Ժողովէն կը պահանջէր որ պաշ-
տօնէից թոշակի գլխոյն ամսական
3,000 զրուշի վարկ մը չնորհուի,
և կը պահանջէր նաեւ որ այս
վարկն ալ 1880 մայիս 1էն գոր-

ծաղրուի. այսինքն իւր պաշտո-
նէն թեմէն 8 ամիս յառաջ ե-
ղած թուականէն:

Այդ 3,000 զրուշի վարկը ներ-
սէս Պատրիարք արդէն տարի մը
յառաջ պահանջած էր, յանուն
վարչութեան, այն օրը՝ յորում
վարչութիւնն ալ իւր դիւանին
միջոցաւ կ'առաջարկէր ամսական
4,000 զրուշի ծախք ընել կեդր. սըն-
տուկէն, ի պէտս աղգային կեդր.
վարժարանին Ղալաթիոյ, և այդ
միջոցաւ բանալ զայդ վարժարան:

Պաշտօնական այդ կրկին ա-
ռաջարկութիւնը զիրար չէզոքա-
ցուցին, և Ազգ. Ժողովը չկրցաւ
որոշում մը տալ անոնց և ոչ մի-
ոյն. ֆանդի Պատրիարքը կըսէր
թէ կեդր. անտուկին անկարող է
օգնել կեդր. վարժարանին. բայց
մի և նոյն պահուն կ'առաջարկէր
3,000 զրուշի ամսաթոշակ աւելցնել
Պատրիարքարանի պաշտօնէից.
Դիւանին էր հետեւեցնել թէ, եթէ
անկարող էր անտուկին, ինչպէս
Պատրիարքը կ'առաջարկէր 3,000
զրուշի յաւելումը. իսկ եթէ կարող
էր, ինչո՞ւ չէր ուղեր կեդր. վար-
ժարանին բացման յատկացնել
զայդ գումար:

Յայտնի էր թէ Պատրիարքն
իւր բոլոր դօրութեամբ կ'ընդ-
դիմանար կեդր. անտուկէն կեդր.
վարժարանին օգնութիւն ընելու
մասին. ուստի այդ օգնութիւնն
անկարելի ընելու միակ միջոց նը-
կատուած էր պաշտօնէից թոշա-
կին յաւելման առաջարկը:

Ժամանակ անցնելէն յետոյ,
այդ առաջարկի պաշտպանու-
թիւնն յանձնարարուեցաւ Եռա-
սուֆեան էֆէնտիին նոր վարչու-
թեան, իսկ մենք կ'աղաղակէինք
թէ այդ կերպով կեդր. վարժա-
րանին բացումն անկարելի ընել
կ'ուզեն. Բայց Եռասուֆեան էֆ.
կը յայտարարէր յատենի երես-
փոխանութեան թէ, կեդր. վար-
ժարանն ալ պիտի բանանք, Պատ-
րիարքարանն ալ պիտի բարե-
կարգենք, լաւ գործիքներու
պէտք ունինք. վաւերացուցէք
3,000 զրուշի յաւելման առաջարկը:

Ժողովը ընդունեց զայդ ա-
ռաջարկ. և վարչութիւնը պաշ-
տօնէից 15,000 զրուշի ամսաթոշակը
բարձրացուց 18,000ի, նոր պաշ-
տօնեաներ աւելցնելով. յետոյ
բարձրացուց մինչեւ 22,000ի. և
օր մ'ալ ելաւ գնաց, ու կեդր.

անտուկին վրայ 2,500 ոսկի պարտք
մը բեռնաւորեց:

Զմուռնանք ըսել թէ Եռասուֆ-
եան էֆ. չկրցաւ բանալ կեդր.
վարժարանը, որպէս զի գէթ ա-
նով կարենար արգարանալ:

Այժմ նուրեան էֆէնտիի
վարչութիւնը կը ներկայացնէ
Ելմտացոյց մը, յորում Պոլսոյ աղ-
գայնոցմէ գանձելի տրոց բովան-
դակ գումարն նշանակած է
374,173 գահեկան. Այս է տրոց
կանոնագրին դործադրութեան
վերջնական արդիւնքը. որ երե-
ւակայական մարդոց բոլորին ջը-
նորքները յօդս կը ցնդէ: Ժամա-
նակ մը եղաւ, որ Ազգային Ել-
մտացոյցը 12,000 ոսկի ու ծիծա-
ղելի գումար մը բարձրացուցին,
և տարեկան տրոց գումարն ալ
8,500 ոսկեւոյ. այժմ յայտնի կը
տեսնուի թէ 3,500 ոսկեւոյ գու-
մար մը հաղիւ կը ներկայէ. եւ
անտարակոյս այս գումարին հա-
ջիւ կէտը հաւաքել կարելի պիտի
լինի, եթէ վարչութեան ձեռք
առած նոր միջոցներն յաջողին:

Արդի վարչութիւնն այդ տե-
սութեամբ 176,270 գահեկան եւ-
թաղերէ է տրոց հաւաքմանէն
գոյնալիք հասոյթը. և զայն ար-
ձանագրեր է Ելմտացոյցին մէջ.
այսինքն տրոց բովանդակ գու-
մարին կէսէն աւելի նուազ գու-
մար մը. Այս մասին գովելի է
նուրեան էֆէնտիի վարչութեան
զգուշաւորութիւնը, որ ենթադ-
րական գումարներու վրայ չհիմ-
նէր իւր Ելմտացոյցը:

Սակայն ցաւալի է որ արդի
վարչութիւնն ալ միեւնոյն հի-
ւանդութեան նշանները ցոյց
կուտայ, ինչ որ ունէին նախորդ-
այն է պաշտօնէից գլխոյն ամ-
սական 4,550 գահեկանի յա-
ւելում մը կ'առաջարկէ. որոյ
տարեկան գումարն է 54,500 գա-
հեկան, մինչ Հովուական և Կըր-
թական ծախուց տարեկան յա-
ւելումն է 1,500 գահեկան:

Զգիտենք թէ արդի վարչու-
թիւնը պիտի յաջողի՞ Հովուա-
կան և Կըրթական պիտոյից յառ-
կացեալ տարեկան 24,000 զրուշը,
կամ ամսական 2,000 զրուշը վը-
ճարել: Թէ սա ևս մեռեալ տառ
պիտի թողու ազգային այդ կեն-
սական պիտոյից պահանջումը:
Սակայն քանի որ կը տեսնենք թէ
պաշտօնէից թոշակն ամսական

4,550 գահեկան կ'աւելնայ. մենք
չենք հաւատար թէ արդի վար-
չութիւնը պիտի յաջողի այդ
պիտոյից ևս գոհացում տալ. զի
այդ պիտոյը պահանջող չունին.
Պատրիարքարանի պաշտօնեայ
չեն:

Եթէ վարչութիւնը կ'առար-
կէ թէ նոյն իսկ այդ գումարն
յաւելումն հարկաւոր դատած է,
որպէս զի աղգային տրոց գան-
ձումն ապահովէ. — կը պատաս-
խանենք թէ արդէն սովորական
կերպով 140-150,000 զրուշ կը հա-
ւարուի տուրքէ. ուրեմն 26-30,000
գահեկանի հաւաքման մը դէմ
54,000 զրուշի նոր ծախք մը յա-
ւելուն տնտեսական սկզբանց
համաձայն չէ:

Ինչ որ է. մենք ասկէ աւելի
խօսել չենք ուղեր. զի օգուտ չու-
նի. միայն զարմանքնիս կը յայտ-
նենք թէ անցեալ տարուց հաշ-
ուեցոյցը չներկայացուցած, ինչ-
պէս կարելի պիտի լինի բուհար-
կել նոր Ելմտացոյցը. քանզի Ազգ.
Ժողովը պարտի գիտնալ թէ կեդ-
րոնական անտուկին պարտք ունի
թէ ոչ. եթէ պարտք ունի, ինչ-
պէս կը հաւատեն մեզ, այդ
պարտուց վճարման ինչ եղանակ
խորհած է վարչութիւնը. և ինչ-
պէս կարելի է չյատկացնել նոր
տարւոյն Ելմտացոյցին մէջ այդ
պարտուց վճարման համար գու-
մար մ'ևս:

Դարձեալ զարմանքնիս կը
յայտնենք թէ վարչութիւնը ինչ-
պէս երկտարեկան Ելմտացոյց մը
կը պատրաստէ. մինչ Սահմանա-
դրական երկտարեկան նիստերու
սահմանաւ տարին է դայ տարի,
1887 թուականը. յորում պիտի
նորոգուին երեսփոխանաց ձեռ-
մասը. վարչութեան ժողովները
պիտի փոխուին, և համարատուու-
թիւնք պիտի մատուցուին. Որով-
հետեւ արդի վարչութիւնը Սահ-
մանագրական տրամադրութեանց
մասին գովելի նախանձախնդրու-
թիւն ցոյց կուտայ, այդ պատճա-
ռաւ Սահմանադրական այս պա-
հանջումն յիշեցնել աւելորդ չը
դատեցինք:

Գալով ներքին պաշտօնէու-
թեան կազմակերպութեան, զոր
կը ներկայէ ֆաղ. ժողովը, կը
հաւանինք անոր և կըսենք թէ
նոր չէ այդ կազմութիւն. կայ ար-
դէն, միայն թէ կը պակսէր վար-

չուծեան մը վստահութիւնը, որ-
պէս զի այդ թոշակաւոր անձանց
յանձնէ ընթացիկ գործոց տնո-
րէնութիւնը, որք այժմ կը գրա-
ւեն վարչութեան բոլոր ժամերը:

Այդ պաշտօնէից ցանկին մէջ
տեսանք Եւստակիան տեսուչ մը,
որոյ անունը նոր է, սակայն պաշ-
տօնեային կար արդէն, Համարակալ
անուան ներքեւ, իսկ եթէ տրոյց
հաւաքման գործոց հսկելու և
զարկ տալու համար նոր պաշտօ-
նէի պէտք տեսած է վարչու-
թիւնը, խօսք չունինք այդ մա-
սին. միայն թէ հաւաքման հաւա-
նականութեան հետ բաղդատ-
մամբ պէտք է յաւելուի ծախքը:

Վերջապէս Եւստակիան վար-
չութիւնը ըստ, չեմ կարող 15,000
ամսաթոշակով պաշտօնէութեամբ
գործել. և 18,000ի, մինչեւ 22,000ի
բարձրացուց այդ ամսաթոշակին
քանակութիւնը և դարձեալ ոչինչ
օգտակար կամ յիշատակաց արժա-
նի գործ գործունեաց և Պատրի-
արքարանի. այլ մի և նոյն ընթաց-
քն շարունակութեամբ, ինչ որ էր
յառաջ, միայն քանի մը անձինք
աւելցան և թոշակ ստացան Պատ-
րիարքարանէ:

Յետոյ այդ ամսաթոշակն 15
հազարի զեղչուեցաւ. Պատրիար-
քարանի ընթացքը միայն դարձ-
եալ մի և նոյն. ոչինչ չխանգար-
ուեցաւ. և կեդր. սնտուկն ալ ա-
զատեցաւ ծանր բեռէ մը:

Այժմ վարչութիւնը դարձեալ
այդ ամսաթոշակն աւելցնելու
կողմն է. կերեւի թէ պարտք չը
կայ կամ պարտքը թեթեւցուցած
է. սակայն այդ տնօրէնութեամբ
կսկսի պարտքը, և յաջորդ վար-
չութիւնը վերստին պիտի պար-
տաւորի զեղչել պաշտօնէից ամ-
սաթոշակը. և Պատրիարքարանի
գործերն պիտի շարունակեն
դարձեալ մի և նոյն գծին և վի-
ճակին մէջ. միայն նոր յաւելեալ
պարտքը պիտի ծանրանայ կեդր-
սնտուկին վրայ:

Եթէ պարտք իսկ չգոյանայ,
կամ աշխատին չգոյացնել, տակա-
ւին պիտի շարունակուին զրկուիլ
հովուական և կրթական ծախքե-
րը. որոնց տարեկան 24,000 զրոյ
ծախք սահմանեալ է. մինչ պաշ-
տօնէութեան ծախքը 230-240,000
զրոյ է:

Մինչեւ որ վարչութեան ան-
դամք այդ հիւանդութենէն չա-
ղատին, և չհաւատան թէ ոչ թէ
պաշտօնէց ամսաթոշակն, այլ հով-
ուական և կրթական ծախսուց
գումարն պէտք ունի յաւելման,
ազգային գործոց բարեփոխմ
չկայ:

Որ ունիցի ականջս լսելոյ
լուիցէ:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Պ Ո Ւ Լ Կ Ա Ր Ի Ս

Հեռագիրը ծանոց մեզ թէ
Պուլկարիոյ Ալէքսանդր իշխանը
խորհրդարանը բանալով ի Սո-
ֆիա ատենաբանութիւն մ'ըրեր

է: իշխանը իւր բացման ճառին
մէջ գոհունակութիւն կը յայտնէ
որ Պուլկարիոյ մայրաքաղաքին
մէջ առաջին անգամ ըլլալով կը
բանայ Ազգ. ժողովը, ուր կը գըտ-
նուին յայտկոյս և յայնկոյս Պալ-
քանաց Պուլկար ազգին ներկա-
յացողիք: Իշխանը շնորհակա-
լութիւն կը յայտնէ ազգին եւ
բանակին որոյ դիւցազնութիւնք
և զոհողութիւնք յաղթական
մարտ մը մղեցին և Պալքանեան
պետութեանց մէջ պատուաւոր
գիրք մը ընծայեցին Պուլկարիոյ:
Երեսփոխանական ժողովը իշ-
խանին սոյն ատենաբանութիւնը
չերմապէս ծափահարեր է:

Ատենաբանութեան մնացած
մասը կը պատկանի այն աշխա-
տութեանց որով Ազգ. ժողովը
պիտի պարապի ներկայ նստա-
շրջանին մէջ: Այս աշխատու-
թեանց առաջինը պիտի ըլլայ
Վ. Պոլսոյ դեսպանախորհրդին
հաստատած կարգադրութեան
քննութիւնը:

Ըստ ամենայն հաւանականու-
թեան, Ալէքսանդր իշխանը այս
խնդրոյն վրայ անձնական կար-
ծիք չէ յայտնած. և Ազգ. ժո-
ղովը բոլորովին ազատ թողած է
ուզածին պէս դատելու և վճիռ
արտասանելու այն պայմանադ-
րութեան վրայ որ Պալքանաց եր-
կու կողմը տարբեր կերպով կը
բացատրուի այսօր: Այսպէս իշ-
խանը սահմանադրապէս և ի-
մասնաբար վարուած է, կու-
սակցութեանց գործին չխառ-
նուելով:

Քարավէլօֆի նախարարու-
թեան կը մնայ այժմ իւր քաղա-
քականութիւնը պաշտպանել, ե-
թէ ազատական և պահպանողա-
կան կուսակցութեան կամ Պ. Բա-
տոզլաօֆի ծայրայեղ արմատա-
կան կուսակցութեան կողմէ յար-
ձակման հանգիստ:

Արեւելեան Բուլկարիոյ ընդ-
Պուլկարիոյ անձնապէս միացման
խնդրոյն վրայ վիճաբանութիւնը
հաւանականաբար այսօր կամ
վաղը պիտի սկսի, վասն զի նախ
նախագահի մը և գեր նախա-
գահներու ու ատենադպիրնե-
րու ընտրութեամբ պիտի ըզ-
բաղի: Բաւական հետաքրքրա-
շարժ վիճաբանութիւնը տեղի
պիտի ունենան. և կառավարու-
թիւնը չուզելով որ միացման
խնդրոյն պատասխանատուութիւ-
նը իւր վրայ ծանրանայ, երկրին
ներկայացուցիչներուն ձայնին
պիտի դիմէ, և ըստ այնմ պիտի
վարուի ինքը, հետեւելով դէպ-
քերու հոսանքին:

Կամ ուրիշ կերպով ըսելով, նա-
խարարութիւնը կամ պիտի պար-
տաւորի հրաժարելու և կամ կնք-
եալ պայմանագրութիւնը պաշտ-
պանելու: Երկու պարագայից մէջ
իւր անկումը անխուսափելի է,
ըստ որում ծայրայեղ արմատա-
կանը զինքը լքանելէ ի վեր մե-
ծամասնութիւն չունի Ազգ. ժո-
ղովոյ մէջ: Այս վերջին կուսակ-
ցութենէն ալ նախարարութիւն
մը կազմել անհնար է. զի այսպի-
սի կազմութիւն մը Ռուսիոյ հետ

յարաբերութեան խղում կը նշա-
նակէ և իշխանին իմաստութենէն
չյուսացուի երբեք այսպիսի, յան-
դուգն կուսակցութեան մը ձեռ-
քը յանձնել կառավարութեան
դեկը:

Պուլկարական խնդրոյն վրայ
Եւրոպական լրագիրք տարբեր
կարծիքներ կը յայտնեն:

Տէպա լրագիրք կը գրէ թէ
Քարավէլօֆի նախարարութիւնը
ընտրական պայքարը ազդուու-
թեամբ և յաջողութեամբ մղեց,
և ընդգիծմաբար կուսակցութեան
վրայ յաղթանակ տարաւ: Բայց
այսպիսի յաջողութիւնք սուղ կը
գնուին: Մինչ կառավարութիւնը
իւր բոլոր ուշադրութիւնը աջա-
կողմի հակառակորդաց վրայ
դարձուցած էր, բնաւ չէր խոր-
հէր և չէր կրնար խորհիլ զգու-
շութեան միջոցներ ձեռք առնուլ
այն թշնամիներուն դէմ զոր ձա-
խախտող իշխանը ունենալ: Հարկ
էր մէկու մը յարիւ հարկ էր ազ-
գային զգացումը գրգռել, ընդ-
գիծմաբար կուսակցութեան ազ-
գացութիւնը խորտակելու հա-
մար: Կատարուած արդիւնքէն
կրնանք դատել թէ Պ. Քարավէլ-
օֆի իւր ժողովին տէրը չէ որ զին-
քը կամ քաշելով պիտի տա-
նի բոլորովին կամ պիտի կոր-
ծանէ: Տէպա լրագիրք ցաւ
կը յայտնէ որ Եւրոպա թող տը-
ւաւ՝ որպէս զի Արեւելեան Բու-
լկարիոյ ընտրեալք Պուլկարիոյ ե-
րեսփոխանաց լաթոսակից լինին:
Եթէ վերջնական լուծումը միայն
Անգլիայէն, Գերմանիայէն, Աւստ-
րիայէն, Իտալիայէն և Ֆրանսա-
յէն կախում ունէր, Պուլկար ար-
մատականը հոգ չէին կրնար ու-
նենալ: Եւրոպա՝ ասոնց նկատ-
մամբ բարեյօժար երեւցաւ: Սա-
կայն զգուշարին է ենթադրել որ
Ռուսիա ալ չմիւս տէրութեանց
նման բարեյօժար երեւի: Սեպ-
տեմբերի յեղափոխութիւնը Ռու-
սիոյ դէմ կատարուեցաւ: Բու-
լկարիոյ ընտրութիւնք ալ անոր դէմ
եղան: Եւ սակայն Ռուսիա Պալ-
քանաց հիւսիսային ու հարաւու-
սին կողմերը տակաւին բաւական
զօրաւոր է, այնպէս որ Պուլկա-
րական գործոց ընթացքին վրայ
զանազան ձեւերով մեծ ազդեցու-
թիւն գործելու կարող է: Նոս-
լրագիրք կարծիք կը յայտնէ թէ,
արմատական կուսակցութիւնը
թէ և զօրաւոր է ազգային ժողո-
ւոյ մէջ, սակայն Ալէքսանդր իշ-
խանը չկրնար անտես առնել այն
հակառակորդ փոքրամասնութիւ-
նը, որ ամեն վտանգի դիմադրել
յանձն առած է, և կրնայ պա-
տահիլ որ այս փոքրամասնութիւ-
նը հետզհետէ ստուարանայ ցոր-
չափ իշխանը Գերմանիոյ և միւս
պետութեանց խորհրդովը շար-
ժիքը վստահ է որ Պուլկարական
ժողովրդեան գաղափարները յե-
ղաշրջուելով պիտի վերադառնան
Ռուսիոյ կողմը, վերահաստատե-
լով այն բարեկամական յարաբե-
րութիւններն, որ Պուլկարիոյ և
Ռուսիոյ միջեւ կը տիրէին եր-
բեմն:

ԲՈՂՈՔ ՆԱԲՈՂԷՕՆ ԻՇԽԱՆԻՆ
Նաբոլէոն իշխանն, արտաքս-
ման օրինաց առթիւ, հետեւեալ
նամակն ուղղած է երեսփոխա-
նաց:

Փարիզ, 6 յունիս 1886

Տեսաք Երեսփոխանք,

Իմ և դաւակցս աքսորումը կը
պահանջուի Ձեզնէ:

Այս ոչ անշուշտ անոր համար
վասն զի կայսերական դահուհ
տամուտ մ'եմ:
Հայրենեաց օրէնքներուն հաւա-
տակ, թէպէտ նոքա չեն անթերի,
սահմանադրական կանոնաց յարգան-
ք՝ բարեկամացս խորհուրդ տալէ և
անձամբ իսկ ի գործ դնելէ չզաղ-
րեցայ: Երեսփոխան գլուխ, մինչ
Հանրապետութիւնն սպառնացեալ էր
միապետական հնաքներէն, իւր (հան-
րապետութեան) պաշտպաններուն
կողմ, բռնեցի:

Ձեմ ըսած խօսք մը, չեմ ըրած
գործ մը, որ ամենէն անշահախնդիր
հայրենասիրութեամբ երջնչուած չը
լինի:

Ձեզ առաջարկուող աքսորանաց
միակ շարժառիթն է ուրեմն՝ Նաբո-
լէոնեան գերդաստանին Պետը լի-
նելս:

Բայց միթէ Նաբոլէոնեան գեր-
դաստանին Պետը չէ՞ արդէն երբ
զաւակներս խնդրեցիք՝ բանակին մէջ
զինուորական ծառայութեան են-
թարկելու համար, ըստ ընդհանուր
օրինաց:

Միթէ այնպէս չէ՞, երբ Նաբո-
լէոն Գի որդւոյն մահուանէն երկար
ժամանակ ետքը, Յայտարարութիւնս
կասկածներ ներշնչած լինելով ձեզ,
ձերբակալուեցայ և դատական ըրն-
նութեան մ'ենթարկեցայ՝ իրեւ ըս-
ղաքացւոց յետին իշխանս:

Նաբոլէոնեան գերդաստանին
Պետ լինելու յստկութիւնն, որ միւս
չեւ ցայսօր արտաքս հասարակային
օրինաց չէր դրած զիս, ինչպէս յան-
կարծ ապստամբական եղած է:

Օրէնքան արքայազուն մը կ'ա-
մուսնացնէ իւր դուստրն և կը հրա-
ւերէ իւր բարեկամները տօնելու այս
ընտանեկան դէպքը:

Այս իրողութիւն չկրնար մեղա-
դրուիլ, մինչեւ իսկ Պետական պատ-
ճառի տեսակէտով: Աս ասոր մէջ ըը-
նաւ մասնակցութիւն չունիմ, և Պ.
Նախարարապետն ուրախակցութիւն
յայտնած է ի Լիզպոն:

Ահա սակայն ինչ որ յանկարծ
զիս փոխարկած է հետամուտի, մինչ
նախորդ երեկոյն չէի արքայական
գահուն հետամուտ:

Արդարեւ, այսպիսի անհետեւութե-
թիւններ հնարողները կը մոռնան թէ
հանրային կարծիքը կը լսէ զիրենք,
թէ Եւրոպա կը դիտէ և թէ պատ-
մութիւնը պիտի դատէ:

Աքսորանաց դժնդակ դատնու-
թիւններուն ծանօթ եմ. սակայն և
այնպէս ուրախութեամբ կը դատա-
պարտէի զանձս, եթէ անձնական
վշտակութեամբս կարենայի նստա-
տել հայրենեացս վերականգման և
իւր զաւակաց միացման:

Բայց Հանրապետութեան վտանգ-
ները չեն բղխի յայնմանէ՝ զի ար-
քայազուներ ոմանք տակաւին կը շնչեն
հայրենի օդը: Այդ վտանգաց պատ-
ճառներն են իւր Սահմանադրու-
թեան թերութիւններն, և զայն շա-
հագործող անձանց անուղղամիտ ըն-
թացքը:

Ձեր Սահմանադրութիւնը հաս-
տատուած է արքայականներէ՝ մի

այնպիսի թագաւորի համար, որոյ գահակալութիւնը մօտ կը կարծուէր Փոխանակ տեղի տեղ Հանրապետական լուրջ Սահմանադրութիւն մը գտնելու, յորժամ իշխանութիւնն ունեցաւ ի ձեռին, պահեցիք զայն, ձեռնադրեցիք սակայն որ կարենայ ծայրայեղ բռնակալական համբարձարութեան ձեռքը գործի մը լինել:

Արդիսի խոստովանեց արժանի չէ Ձեր ընթացքը:

Տասն և հինգ տարիներէ ի վեր բազում խորխորացիք, ոչ սակաւ նոխարութիւններ տապալեցիք, առատորէն պաշտօններ բաշխեցիք, անգաղար մաքրեցէք: Բազումք ի ձեռն զէնք երեւցան հարստանալու: Ընկերական ոգիսի բարեքունկներով արդարացեցիք Ձեր տիրապետութիւնը:

Ձերցիք ո՛չ Գոնգորտան յարգել և ոչ ջնջել զայն, ոչ ազատ փոխանակող մնալ և ոչ պաշտպան դրութեան հետեւող լինել, ոչ հարկատուութիւնը բարենորոգել և ոչ թեթեւեղել զայն, ոչ միջազգային թշնամութիւններն ամբողջ և ոչ ալ դաշնակցութիւն մը ձեռք բերել:

Մեր ոսկին ու արիւնը տարածեցիք հեռաւոր ծովեզրացի վրայ: Խանդարեցիք կեցող կարգ ու կանոն, և չկրցիք կազմաւորել նորն, զոր բաժնակալութիւնը (թողութիւնը) կը պահանջէ, կ'ակնկալէ և զոր պարտ է տալ նմա:

Ամեն կողմէ կը գոռայ մնաւեալ չահուց և կրօնական կամ իմաստասիրական սպառնացեալ հաւատոց աղաղակը:

Արքայազանց արտորձեք Ձեր Սահմանադրութիւնը պիտի բարեփոխէք և Ձեր ընթացքն իմաստնագոյն պիտի գործէ:

Ո՛չ, պարզապէս պիտի աւելցնէք Ձեր տաքնապներն ա՛յն անիրաւութեամբ՝ զոր գործեցիք:

Մարդիկ երբեմն տէր են իրաց սկիզբն արգիլելու. ոչ եւս տէր են անոնց հետեւանքը կասեցնելու, երբ այդ իրերն միանգամ սկսած են:

Անհար է կիսովին աքսորող մընալ. տարագրութիւնն զտարագրութիւն կը հրաւիրէ և կը պահանջէ: Կը ծանուցանէք թէ արքայազանց անձը պիտի պատժէք. ընդ հուպ նոցա ստացուածքն ալ պիտի պահանջուի Ձեզնէ:

Յետոյ պիտի պահանջեն անոնց կուսակցաց արտորոմը: Յետ արտորոմը զոնոնք, զորս Հանրապետութեան թշնամիները կը համարէք, պիտի խոտանաք իւր (Հանրապետութեան) երկչոտ կամ տարակարծիք բարեկամաց դէմ: Անպարտելի միտումով մը պիտի հասնիք կասկածելեաց օրէնքին, տնակալութեան և քաղաքային պատերազմի:

Յոյս մը միայն կը սրտապնդէ զիս. ժողովուրդն հո՛ն է, Ֆրանսայի այս մեծ ու բարի ժողովուրդն, որոյ սիրտն ու ողջմտութիւնը կարելի չէ երկար տանել խոտորեցնել, անյապաղ պիտի ձանձէ իւր համարիտ բարեկամները: Տակաւին շատ ժամանակ չէ որ Ձեզի կը հետեւէր, այժմ զՁեզ կը կրէ. ընդհուպ պիտի վաճէ զՁեզ, եթէ չգայք յողովութիւն, և իրաւունքն առած պիտի լինի իւր վրէժը:

ՆԱԲՕԼԵՕՆ

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Բ. կարգի Օսմանիէ պատուաւնշան տրուեցաւ իւսթիւպի հրամանատար Ֆէրիդ Ապտալիւ Բէրիմ փաշայի:

—Մայրաքաղաքիս Ռուսմանական և Սպանիական դեսպաններն երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցան Տատեան վսեմ. Յարութիւն էֆ.ի հետ:

Արտաքին գործոց նախարար Սայիտ փաշա, իւր հիւանդութենէն ապաքինած լինելով, այսօր կամ վաղը պիտի կարենայ Բ. Դուռն երթալ:

—Թղթատարական վարչութիւնն կը ծանուցանէ թէ Հայէպի կուսակալութեան ներքեւ Ունթաքիոյ մէջ հեռագրական ճիւղ մը հաստատուած է:

—Մայրաքաղաքիս Ռուսական, Անգլիական և Դերմանական դեսպանատանց Ս. Թարգմանք երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցան Տատեան վսեմ. Յարութիւն էֆ.ի հետ:

—Ալաստիայէն հասած վերջին լուրեր կը ծանուցանեն թէ, Ահմէտ Է. յուսկ փաշա ի մօտոյ էանեա պիտի վերադառնայ, զորաց մէկ մէկ ամսական բաշխուեր է և կատարեալ հանգարտութիւն կը տիրէ:

—Թարէ դետոյն երկայնութեան վրայ Գարատաղի սահմանադրութիւնը ամբողջ աւարտած լինելով, իշխանն յատկապէս շնորհակալութիւն յայտնեց Ե. Օսմ. դեսպանին:

Իշխանին փեսայն՝ Գարաեօրէ կէփի իշխանն՝ սկսած է հրապարակաւ յայտնել Սերպիոյ թագաւորութեան հետամտութիւնը, և յարաբերութիւններ հաստատել Սերպիացոց հետ և տետրակներ տպագրել տուեր է:

—Բ. Դուռը ծանուցագիր մը ուղղեց նախընթաց օր Պուլկարական կառավարութեան, պնդելով որ Պուլկարի չորից դեսպանախորհրդոյ մէջ իւր ստանձնած պարտականութիւններն ի գործ դնէ: Սոյն ծանուցագրով Բ. Դուռը դիտել կուտայ թէ, երկաթուղւոյ միացման գծին աշխատութիւնը թուրքիոյ և Սերպիոյ կողմը բաւական յառաջացած են, և յոյս կը յայտնէ թէ Պուլկարական կառավարութիւնն ալ Սօֆիա-Չարիպոտի և Սոֆիա-Վարարէի Պուլկարական երկու հատուածները տարեգլխէն առաջ աւարտելու համար ամեն ջանք ի գործ պիտի դնէ:

—Յառաջագոյն ծանուցած էինք թէ Յունաստանի սահմանագլուխը տեղի ունեցած կռուոց մէջ վերաւորուող Օսմ. զօրքերն ելլալով կայսերական պալատան մօտ հիւանդանոց փոխադրուած են: Թարիք իւր այս աւուր թուով ընդարձակօրէն կը նկարագրէ վեհ. Սուլթանին այն բարեքններն զորս կը շնորհէ իւր հաւատարիմ զօրաց:

Յիշեալ զօրքերն, որք Ալաստիայի կռուոց մէջ վերաւորուած են, կայսերական հրամանաւ յիշեալ նորահաստատ և օգուէտ հիւանդանոցն փոխադրուած են:

Ն. Կ. վեհախառնութիւնն կայսրորդուց միջոցաւ իւր բարեկաններն զրկելով միութարեր է զայնս:

Սոյն հիւանդանոցն զինուորա-

կան ընտիր խմբի հսկողութեան ներքեւ գրուած է և մեծ փոյթ եւ խնամ կը տարուի, կերակրոց եւ դեղորէից ընտրութեան, եւ կարասեաց ու անկողնոց մաքրութեան, ևն ևն:

—Փիլիպէէն հետեւեալը կը գրեն.

«Պուլկարիոյ հետ կնքուած վերջին կարգադրութեան համեմատ Բոտոփ և Քըրճալի գաւառներն ուղղակի կայս. կառավարութեան լիազօրութեան տակ կ'ընդունուին. յիշեալ կողմերն սահմանադրուին գծերու պաշտօն ունեցող յանձնախումբն գոհացուցիչ կերպիւ յառաջ կը տանի իւր աշխատութիւններն, և նոր սահմանն Ստամբուլէն, Բուլքէօյի եւ Էլպան տէրէ անուն գիւղերուն մէջէն կանցնի»:

—Մօնթիթօր կը գրէ թէ, մասնաւոր աղբիւրներէ հասած տեղեկութեանց նախելով, Պուլկարիոյ զանազան կողմերը կուսակցական կռիւներու պատճառաւ անկարգութիւնը ծագեր են վերստին:

—Փիլիպէէն Մօնթիթօրի կը գրեն թէ Պուլկարական լրագիրք ոմանք կառավարութեան դէմ յարձակումներ կ'ընեն ելմտացոյցի այն յօդուածի նկատմամբ որ Բուլքէօյի կուսակալին այսինքն իշխանին ամսաթուակը բարձրացուցած է: Լրագիրք դիտել կուտան թէ թրնօլայի սահմանադրութիւնը կը տրամադրէ որ իշխանին ամսաթուակը (600,000 ֆրանք) առանց Աղդ. ժողովոյ քուէարկութեան չկրնար աւելնալ կամ նուազիլ: Բաց ասկէ դիտել կուտան թէ ելմտացոյցին մէջ ծախուց յաւելում մը ընելու բնաւ հարկ չկայ:

Փիլիպէէն հաղարի չափ անձինք Սօֆիա գացեր են Աղդ. ժողովոյ բացման ներկայ գտնուելու համար: Սօֆիայի լրագիրք կը հաւաստեն թէ վերջերս սահմանադրութիւնը զրոքերը Հարմանլի 24 շրջանակներու մէջ գետեղուած են պահակի տեղ ծառայելու համար:

—Վեհ. Սուլթանը օր. Ֆոլքի մեծարժէք նուէր մը զրկել է իւր Ամերիկայի նախագահին հետ ամուսնութեան առթիւ:

—Քարաեօրէփի իշխանը Վառնայի ճամբով Վիեննա ուղեւորեցաւ երէկ, ուր քանի մը օր մնալով իւր մօր քով փարիզ պիտի երթայ:

Վեհ. Սուլթանը աղամանդաւար գեղեցիկ ծխատուփ մը նուիրեց իշխանին:

—Երէկ գրած էինք թէ Գերմանիա ապսպրուած հինգ ծովաւաճարներէն մին չաքաթ իրիկուն մայրաքաղաքս հասաւ:

Սոյն շոգենաւներէն երկուքը եւս երկուշաբթի օր մայրաքաղաքս հասան: Ասոնք մէկ ժամուան մէջ 23 մղոն ճամբայ կերթան:

Կայսերական կառավարութեան հաշտին համար շինուած նաւաճիք շոգենաւ մ'ալ մայրաքաղաքս հասաւ:

—Վեհ. Սուլթանին ճարտարապետ վասիլաքի պէյի գուստոր Օր. Մարի, Հուլիս երաժշտական ժողովին մէջ քննութիւն տալով դաշնակահարի առաջին մրցանակը ընդունեց է:

—Պուլկարական կառավարութիւնը Պուլկարիոյ և Արեւելեան Բուլքէօյի մէջ ընտրեալ և ընդգրկմագիր կուսակցութեան վերաբերող երեսփոխանաց թիւը 30ի կը հասնէ:

Ձանգօֆի կուսակցութիւնը Սօֆիայի մէջ գումարում մ'ընելով, ստուգուած է որ սոյն կուսակցութեան մէջ կարծեաց մեծ տարբերութիւն կը տիրէ: Պ. Պուլքէօյ և Պալաշանօֆ Ռուսիոյ չափազանց հակառակ լինելով, սոնց արաքսումը խնդրուեր է սոյն գումարման մէջ:

Պուլքէօյն կը ծանուցանեն թէ Բուլքէօյի կառավարութիւնը Սերպիոյ հետ բանակցութեան պիտի մտնէ առեւտրական դաշնագիր մը և հիւպատոսական պայմանագրութիւն մը կնքելու համար:

—Ս. Բեդրուպուրէն կը ծանուցանեն թէ այն զինուորագրութեան օրէնքը որ Ռուսիոյ մէջ կը տիրէ այժմ, կովկասու մէջ ալ գործադրութեան պիտի դրուի:

—Կայսերական կառավարութեան և Արեւելեան երկաթուղւոյ ընկերութեան պատուիրակները որք Սէլանիկ-Միթրօփիճայի գիծը քննելու գացած էին, իրենց պաշտօնը աւարտած լինելով, նախընթաց օր մայրաքաղաքս վերադարձաւ:

—Մայրաքաղաքիս առողջապահական վարչութիւնը թրիէստէն հասած նաւերու մասին քարանթինայի վերաբերեալ միջոցներ որոշեց իւր երէկի նստին մէջ, ինչպէս ըրաւ Յունաստան:

—Կ. Պօլսոյ քաղաքապետութեան նոր հաւաքիչները և իրենց օգնականը հարկ եղած երաշխաւորութիւնը տալով, իրենց պաշտօնին ձեռնարկեցին:

—Պրիւքսէլէն հասած հեռագիրներ կը ծանուցանեն թէ երեսփոխանական ընտրութիւնք վերջացեր են կիրակի ֆօր, որոյ աղատական կուսակցութիւնը չառաջարկ արտուեր է:

—Նիւ Եօրը Հերալտ կը գրէ թէ բաղմաթիւ Ամերիկացի ըսպաներ օր. 1862ին Մաքսիլէնան զօրապետին սպայաժողովին մէջ փարիզի կոմսին հետ կը ծառայէին, Ֆրանսայի իշխանաց արտաքսման յուրը առնելով փարիզի կոմսէն խնդրեր են որ Ամերիկա երթայ հաստատուի:

—Պօլսոյ կեդրոնական բանտի երկու բանտապահները տեսնելով որ երկու բանտարկելոց խցիկին դուռը ներսէն դուրսուած է, խուղարկութիւն ըրեր և հաստատուեր են որ տրոց վարչութեան պաշտօնատան կից գտնուող պատին մէջէն ծակ մը բացուեր է: Բանտարկեալը կարծելովոր իրենց երկու ընկերները, մին մահմէտական և միւսը քրիստոնեայ մատնած են զիրենք, բռնցի հար-

ուածներ տուեր են անոնց : Ս-
սոնք ոստիկանութեան բանտը
փոխադրուել են :

ՀԵՌԱԳԻՐ

Վիեննա 15 յունիս
Քօլէրայի քանի մը դէպքեր
պատահեցան ի թրիէստէ :

Միւնիխ 15 յունիս
Հոլմիօյտ իշխանը Պալիէրայի
թագաւորութեան խնամակալի
պաշտօնին մէջ հաստատուեցաւ :

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ամեն Ս. Պատրիարք Հայրը
երկուշաբթի օր Սամաթիա եր-
թալով, նորաչէն եկեղեցին այցե-
լեց և այս առթիւ ինչ ինչ յանձ-
նարարութիւններ ըրաւ :

Աղգային ժողովոյ նիստը դաւ-
շաբթուան թողուել է :

Իմացանք որ մայրաքաղաքս
բնակեալ հետարացի պատուաւոր
աղագայինք մտադիր են խնդրել
Աղգ. վարչութեան որ Պատրի-
արքական Գեր. փոխանորդը
սնտրոյ Առաջնորդ ընտրուի :

Փափաղեան Ստեփան էֆէնտի
որ անձնական գործով փրկիպէ կը
գտնուէր, նախընթաց օր մայրա-
քաղաքս վերադարձաւ :

ԱԶԴ

Աղգ. վարժարանաց մէջ հայ-
կաբանութեան դաստառի և
գասարակի պաշտօն վարելու
յարմար անձ մը կայ պատրաստ :
Փափաքողք պէտք է խմբադ-
րութեանս դիմեն :

ՏԵՐՈՒՆ-ԻՄԲԱԳԻՐ
Մ. Յ. ՄԵԼԻՔԵԱՆ

Բ. ՊՕԶԱՃԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

Զագագճըլար, Մեծ Նոր խանի դը-
րան ճիշդ գրեցը :

Սոյն նորահաստատ գրատան
մէջ կը վաճառուին ամեն տեսակ
հայերէն, թուրքերէն և ֆրան-
սերէն գասական գրեանք, ինչ-
պէս նաեւ թղթեղէն և այլ տե-
սակ դպրոցական պիտոյք : Գինե-
րը չափաւոր : Գատուական յանձ-
նարարութիւնը կ'ընդունուին և
ընդ փոխ կը կատարուին գոհա-
ցուցիչ պայմաններով :

Զմիւռնիոյ Տէտէեան եղբարց
տպարանէն հրատարակուած բո-
լոր գրքերէն կը գտնուին սոյն
գրատան մէջ :

ԿՈՇԿԱԿԱՐ

ԴԱՄԻԱՆՈՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆ
Ս'աճուտ փաշա թ. 211

Իւր արուեստանոցին մէջ Ֆրան-
սական ընտիր կաշիներէ ֆարիգի նու-
րաձեւութեանց համեմատ դեղեցիկ
և զիմացուին կոշիկներ կը պատրաս-
տուին մեծ խնամով և աժան գնով :
Փափաքողք խիստ գոհ կը լինին
սոյն փորձ արհեստարարին դիմելով :

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՔ

— օ —

ՆՈՐ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

ՅՕՐԻՆԵԱՅ

Մ. ՄԱՄՈՒՐԵԱՆ

Գ. ՏԻՊ

100 փարա

Մեծ. Մ. Մամուրեան էֆէնտի
յորինած սոյն ընտիր և դեղեցիկ ըն-
թերցարանն, որ երրորդ տպագրու-
թեան արժանացած է, հրատարակ-
ուած է Բուրաւստանի տպագրատու-
նէն, ՅՕԷՆ աւելի դեղեցիկ պատկեր-
ներով վարդաբեալ և ընտիր թղթի
փայ մաքուր տպագրութեամբ :

Նախորդ տպագրութեանց թղթա-
կազմին գինն էր 3 ղրշ, իսկ սոյն
երրորդ տպագրութեան կազմեալի
գին որոշեցինք 100 փարա, շատ գը-
նողներու համար մասնաւոր զեղչ կը
լինի : Կեդրոնատեղին է Զարդաբեան
գրատուն, Սուլթան Համամ, թիւ 14,
և մայրաքաղաքիս բոլոր հայ գրավա-
ճառաց ըով :

ԲԱՌԱՐԱՆ

Տաճկերէնէ Հայերէն

Յօրինեաց Միհրան էֆ. Արիկեան

Հրատարակուեցաւ է. տետրն.

Գին 60 փարա

ՄԱՆՈՒՆԼ Կ. ՄԻՐԱՌՈՐԵԱՆ

ՆԿԱՐԱԳՐԱԿԱՆ

ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՅԱՐԱՆԱԿ

ԳԱՒԱՌՍ

Արեւելեան Տաճկաստանի

ՏԵՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ի Ն. Ք.

Սարէն և Զարէն, Հնէն և Նորէն

ՊԵՏԱՆԻ ԴԻՏՆՈՅ

Մասն Ա. Բ. Գ. (աւար)

Հայաբնակ գաւառաց ընդհ. նկա-
րագրութիւնն, տեղագրութիւնն, աշ-
խարհագրութիւնն, չէն և տոմարի
վանօրէից նկարագրին, աւանդու-
թիւնը և այլ նիւթեր պարունակող
Աղգ. գործ մի է, ամենակարեւոր և
հետաքրքրական, գրուած չրջահայ-
եաց և շատ նուրբ տեսութեամբ
արժանի ամեն Հայու յաճախակի
վերձանութեան :

Կը գտնուի բոլոր գրավաճառաց
ըով կեդրոնատեղին է Պոլիս Պահճէ
գափու հացագործի փռան դէմ Գ.
էֆ ճոնեանի վաճառատուն, թիւ 11:
Գին.— Ա. և Բ. մասերն 8 ալան.
իսկ Բ. մասը 10 դէկին. վարժարա-
նաց համար դոհացուցիչ զեղչ կը լի-
նի և յանձնարարութիւնը ճշդիւ կը
կատարուին :

ՎԱՐՔ ԵՐԵՒԵԼԻ ԱՐԱՆՑ

Դ.

ՍԹԷՖԷՆՍԸՆ

(Պատկերազարդ)

Թարգմ. Միհրան Գ. Մօղեան

Սոյն օգտակար հաւարածոյն
կը հրատարակուի կանոնաւոր
կերպիւ. գին իւրաքանչիւր տետ-
րի 1 դահեկան :

Գաւառաց համար յանձն րա-
րութիւնը կ'ընդունուին հետեւե-
ալ հասցէիւ. — առ խմբագրա-
տուն «Բուրաստան Մանկանց»
հանդիսի, Կ. Պոլիս Էսկի Զապիթի
ճատտէսի թիւ 63 :

ՀԵՂԱԿ

է. Բ.

ՀԱՒԱՔԱՏՈՅ ԶՈՒԱՐՃԱՐԱՆՈՒԹԵԱՆ

Տ. Գ. Փափաղեան

— օ —

Հրատարակուեցաւ

Հատոր Ա. Տետր Թ.

(Պատկերազարդ)

ԹՈՒԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ Նոր Դասա-
գիրք (մտաւոր և գրաւոր), Ա. և
Բ. տարիներու համար : Գ. տալա-
գրութիւն բարեփոխեալ և յաւել-
եալ : Աշխատասիրեաց Յ. Գ. Փալա-
գաղեան : . . . . . 5 ղրշ :

ԹՈՒԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ Նոր Դասա-
գիրք Դ. տարւոյ համար : Աշխատա-
սիրեաց Յ. Փալագաղեան 3 ղրշ . . . Գ.

ԹՈՒԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ Նոր Դասա-
գիրք Նախապատրաստական կար-
գաց համար : (Վերոյիշեալ երկու
գասագրքերը միասին կազմուած) .
5 ղրշ :

Կեդրոնատեղին է Մերձան, Մար-
գարեան գրատուն, թիւ 57 : Բազ-
մաթիւ օրինակ գնողաց համար մաս-
նաւոր զեղչ կը լինի :

Թուագրութիւնը թէ՛ իբրեւ մի-
ջոց մտաւոր կարողութեանց զար-
գացման և թէ՛ իբրեւ գործնական
կենաց համար անհրաժեշտ ուսումն.
Եւրոպոյ միջ իրաւամբ իւր վրայ
հրաւիրած է գիտնոց և մանկավար-
ժից ամենալուրջ ուղադրութիւնն,
և կրթական Նախարարութեանց
կողմանէ յանձնարարուած է վարժա-
րանաց մայրենի լեզուի և կրօնի
դասուց հետ զուգընթացաբար ա-
ւանդուելու համար, սխալ ուսուց-
ման շրջանի առաջին տարիէն իսկ,
և այն ո՛չ մեքենաբար, այլ ապա-
ցուցական եղանակաւ և մանկավար-
ժական նորոգ ընդունուած բնաւ-
որ դրութեամբ : Դժբաղդաբար մեր
Աղգային վարժարանաց մէջ, ոչ մի-
այն Նախապատրաստական դասուց
աշակերտք իսպառ անխնամ թող-
ուած են այս կարեւոր ուսման մէջ,
այլ և եթէ սովորութիւն եղած է
աւանդել զայն բարձր կարգերու
աշակերտաց, այն եւս կը լինի ցարդ
բոլորովին մեքենաբար և հինաւոր
դասապարտելի ոճով մը, որ աւելի
եղծելու կը ծառայէ մանկան միտքը
քան կրթելու և զարգացնելու : Վե-
րոյիշեալ թուագրութեան Նոր Դա-
սագրքերը՝ առաջին անգամ լինելով
Աղգին մէջ կուգան լրացնել այս
թերին, և այս տեսակէտով կոչ-
ուած են մեծ ծառայութիւն մա-
տուցանել հայ վարժարանաց : Կը
հրաւիրուին վարժարանաց Ուսու-
ցիչք, Տեսուչք և Հոգաբարձութիւնք
ուղադրութիւն դարձնելու սոյն կա-
րեւոր դասագրքերու վրայ :

ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՆՊԱՐԵՂԻՆԱՅ

Կ. Պոլիս Թամիզ Էօնիս փողոց թիւ 59
ճիշդ Գ. Գ. Գ. Գ. Գ. Գ. Գ. Գ. Գ. Գ.
(Հաստատուել 1 օգոստոս 1885)

Շատեր ազնիւ մերազնէից՝
մի քանի ձախող ձեռնարկուեալ
ու անյաջողութեան վրայ, ի-
րենց հաստատ կարծիք շինած
էին թէ, Հայը այս տեսակ գործ
չկրնար յառաջ տանիլ, այլ մի-
տին օտարն է ընդունակ :

Այս թիւը կարծիք չնշելու հա-
մար, վաճառատանս հաստատ-
մանէն ցայս օր անցած ժամանա-
կամիջոց բաւական ապահովե-
րաշխիք մը լինելով, յուսարից եմ
թէ սիրելի աղգայնոցս կողմանէ
քան զառաջինն տուաւ համա-
կիր ընդունելութիւն վայելելու
բախտաւորութիւն պիտի ունե-
նամ :

Վաճառատանս մէջ կը ծախուի
նպարեղէնի վերաբերեալ ամեն
տեսակ ընտիր ապրանք՝ փոքր
թէ մեծ քանակութեամբ, և օր-
ան օր և թէ երախաւորեալ
վճարմունք կ'ընելիք են :

Մեծն Տէօֆէֆէանց

ՎԱՅՐԿԵՆԱԿԱՆ ՏՊԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՅՅԵՏՈՄՍԻ

Հաւաքոյն քառթօնի
վրայ ամէն լեզուաւ կը
պատրաստուի թիւ 100
հատը 10 դէկ. պէտք
ունեցողները պէտք է
գիմեն յՍրամեան տպա-
րան, Յակոբեան խան 13
Կ. Պոլիս :

(ՎԻԵՆԱ) ԳՐԵԹԷ ՈԶԻՆԶՈՎ (ԱՒՍՏՐԻԱ)

ՍԵՂԱՆԻ ԳԵՂԵՑԻԿ ԱՆՈՒՆԵՐ, 42 ԿՏՈՐ, ՄԻԱՅՆ 18.75 ՖՐ.

Աւելտուրի դադարման պատճառաւ, ծախու հանուած են Հալֆէն-
եան արծաթէ պատրաստուած անօթներու ահադին քանակութիւններ,
սովորական գնէն 25 առ 100 զեղչով : Արտագրութիւն են Հալֆէնեան
արծաթեղէններ պատրաստող միացեալ ընկերութեանց, որը սնանկա-
ցած են այժմ :

Միայն 18.75 Ֆրանքով ստանալի, ինչ որ յառաջագոյն 60 Ֆրանքով
կ'ստացուէր : Կը գրկեմք Հալֆէնեան արծաթէ պատրաստեալ սեղանի
հետեւեալ անօթներն՝ որ արտաքոյ կարգի ընտիր և գիմացուին են :

Գ	Գեղեցիկ սեղանի դասակներ	Հալֆէնեան արծաթ
6	պատուաւորներ	»
6	ապուրի մեծ դրգալներ	»
6	սուրճի սիրուն դրգալներ	»
1	խոլոր և ծանր ապուրի դրգալ	»
1	մեծ լաթի դրգալ, շատ նորք	»
5	գեղեցիկ և թանձր հաւկթի անօթներ	»
2	սկաւառակներ թէյյամանի համար	»
1	գեղեցիկ թէյի թարիչ	»
1	գեղեցիկ պղպեղաման կամ շաքարաման	»
3	չքեղ շաքարի թասեր	»
6	գեղեցիկ զանաւակաւորներ	բիւրեղէ

42 կտոր

Սպիտակութիւն երաշխաւորեալ 10 տարիներ :

Ընդունելու համար այս 42 անօթներն «Ֆրանքո» (առանց ծախքի
և ուղղակի շնակարանն) 4 կտոր 5 օրուան մէջ, հարկ է ուղարկել 18.75
Ֆրանք յընդհանուր մթերանոցն Հալֆէնեան արծաթեղէններու միաց-
եալ գործարանաց :

M. RUNDBAKIN, Hedwiggasse No. 4
VIENNE (Autriche)

ՄԱՆՈՒՐ.— Դրամը կը հատուցուի, երբ վաճառքէն չյարմարին :
Հայերէն լեզուաւ նամակներ կ'ընդունուին :